

A szülői ház és az óvoda kapcsolatának és erősítési lehetőségeinek feltérképezése.

Istvándi,2018.05.14.

Készítette: Némethné Rab Ilona
óvodapedagógus

1. A témaválasztás indokoltsága napjainkban

Az óvodás korú gyermekek hatékony nevelése érdekében fontos feladata az óvodapedagógusnak a szülőkkel való kapcsolattartás. Különösen létjogsága van a témának napjainkban a hiszen gyakori, hogy a családokban a napi rohanás mellett pont arra nem marad idő , hogy a szülők gyermekeikkel foglalkozzanak. Az óvodáknak lehetőséget kell adnia arra, hogy a szülők betekinthessenek annak az intézménynek az életébe ,ahol gyermekük a minden napjait tölti.

2. Jogi háttér

Az Óvodai Nevelés Alapprogramja a következőképpen határozza meg az óvoda és az család kapcsolatát:

„A gyermek nevelése elsősorban a család joga, kötelessége, s ebben az óvodák kiegészítő szerepet játszanak.”¹

„35. A szülői szervezet

119. § (1) Ha az óvodában, iskolában, kollégiumban több szülői szervezet, közösség működik, az a szülői szervezet, közösség járhat el az óvoda, az iskola, a kollégium valamennyi szülőjének a képviselőjében, amelyiket az óvodába, iskolába, kollégiumba felvett tanulók szüleinek több mint ötven százaléka választott meg. Ilyen szülői szervezet, közösség hiányában a szülői szervezetek, közösségek a nevelési-oktatási intézmény egészét érintő ügyek intézésére közös szervezetet hozhatnak létre, vagy megbízhatják valamelyik szülői szervezetet, közösséget a képviselő ellátására (a továbbiakban: óvodai, iskolai, kollégiumi szülői szervezet).

(2) A szülői szervezet, közösség

a) saját működési rendjéről, munkatervének elfogadásáról,

b) tisztségviselőinek megválasztásáról

szótöbbséggel dönt.

(4) Az óvodai, iskolai, kollégiumi szülői szervezet, közösség figyelemmel kíséri a gyermeki, tanulói jogok érvényesülését, a pedagógiai munka eredményességét, a gyermekek, tanulók csoportját érintő bármely kérdésben tájékoztatást kérhet a nevelési-oktatási intézmény vezetőjétől, az e körbe tartozó ügyek tárgyalásakor képviselője tanácskozási joggal részt vehet a nevelőtestület értekezletein.”²

¹ Forrás: Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja, SEMIC Kiadó, Bp., 1996

² Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200020.emm>

3. Lehetőségek

Az óvodapedagógus – szülő kapcsolata többféle lehet, az igazi hatékonyság érdekében az együttműködésre törekvő, a partnerségre épülő, a segítségre, bátorításra szolgáló formákat kell előnyben részesíteni. Fontos, hogy az óvodapedagógus még az óvodába lépés előtt vegye fel a kapcsolatot a családdal, nyerje meg a bizalmukat. A későbbiekben találják meg a közös hangot, hogy a nevelési elgondolásokat, nézeteket, módszereket közelítsék egymáshoz. A szülőt partnernek tekintve tegyünk kísérletet a „pedagógiai diplomácia” lehetőségeinek kiaknázására, próbáljunk meg finoman segíteni, a „bátorító nevelés” eszközeit nemcsak a gyereknél, hanem a szülőnél is alkalmazni. Fontos a megfelelő kommunikációs csatornák megnyitása, a helyzetnek, időnek, kommunikációs partnernek megfelelő kommunikáció, a kommunikációs kultúra kialakítása.

Fontos, hogy a szülő lássa, hogy megbecsüljük, együttműködésre törekszünk, partnerként kívánunk részt venni a gyermek nevelésében. Minden őszinte igyekvésekor adjunk hangot őszinte elismerésünknek, erősítsük a legapróbb pozitív törekvéseket és eredményeket, hisz a fejlődés kis lépésekben valósul meg. Igyekezzünk az óvodai csoport szülői közösségét úgy szervezni, hogy mindenki megtalálja benne a helyét, vegyük figyelembe a kapcsolatépítés során az egyéni érdeklődést. Koncentráljunk a szülő „személyes kompetenciáira”, engedjünk bepillantást az óvoda életébe, a mindennapi apró tevékenységekbe is, hogy a szülő láthassa a tervszerű átgondolt nevelés, egyéni fejlesztés lehetőségeit.

Kapcsolattartás formája:	Cél, tartalom	Munkaforma, kommunikáció
Beiratkozás	A törvényi előírásokat figyelembe véve, a nevelőtestület véleményét kikérve ismerkedés az óvodával az óvoda programjának ismertetése	Egyéni beszélgetés, rövid tájékoztatás.

<p>Családlátogatás</p>	<p>A gyermek életkörülményeinek megismerése A szülők szemlélet módjának megismerése. A gyermek anamnézisének felvétele Alkalmyszerűen, felmerülő problémától függően.</p>	<p>Egyéni beszélgetés a gyermek és a család szokásairól. Otthon megfigyelése. Közös játék a gyermekkel. Szülő és gyermek kommunikációjának megfigyelése (verbális, nonverbális)</p>
<p>Óvodakezdés beszoktatás</p>	<p>Kölcsönös bizalomépítés Fájdalommentes leválás biztosítása. ismerkedés a társakkal. Biztonságos tájékozódás a csoportszobában, és a mosdóban. Ismerkedés a csoport szokásaival.</p>	<p>Ismerkedés. Közös játék, közös munka. Beszélgetések. Közös tevékenykedés szülővel, gyermekkel.</p>
<p>Nyílt napok</p>	<p>1-2 nap esetében betekintés az óvoda mindennapjaiba A leendő kiscsoportosok meghívása.</p>	<p>Egyéni problémák megbeszélése. Nevelési tanácsok.</p>
<p>Családi délután, kreatív délután</p>	<p>Közös élménnyel a társas kapcsolatok erősítése. Ünnepi hangulat megteremtése. Közös élmények szerzése. Eszétikai ízlésformálás. Közös játékélmény.</p>	<p>Közös játékok, közös tevékenységek. Beszélgetések.</p>
<p>Szülők- nevelők bálja</p>	<p>Szülői közösség alakítása, erősítése. Információ csere, általános problémák megbeszélése. Kulturált szórakozási formák alakítása.</p>	<p>Spontán beszélgetések. Együtt tevékenykedés. Közös tánc.</p>

<p align="center">Ünnepek, rendezvények, jeles napok</p>	<p>Meghitt közös együttlétek. Családi kapcsolatok mélyítése. Hagyományápolás. Az ünnepek megszervezésében a család és az óvoda közös munkájának alakítása.</p>	<p>Közös szervezés, tervezés. Beszélgetés, előadások. Közös ünneplés.</p>
<p align="center">Szülői értekezlet, fogadó órák.</p>	<p>Nevelési témákban segítségnyújtás a szülőknek. Információ csere, információnyújtás. Általános tájékoztatás. Egyéni fejlődésről tájékoztatás.</p>	<p>Beszélgetés, közös és egyéni megbeszélések. Problémafeltárás, egyéni problémák megbeszélése, megoldása. Rendszeres.</p>
<p align="center">Kirándulások, séták</p>	<p>Közös kirándulás a szülőkkel. Gyermek - szülő és óvoda kapcsolatának mélyítése. Közös élmény szerzése.</p>	<p>Tevékenykedés, közös szervezése és tervezése.</p>
<p align="center">Szülői szervezet</p>	<p>A szülők támogató segítő munkájának össze fogása. Információ csere.</p>	<p>Csoportos egyesület. megbeszélések, találkozók.</p>

Együtt működési formák bővebben:

Beiratkozás: Levélben, családlátogatás alkalmával, valamint az óvoda faliújságjára kifüggesztve is tájékoztatást kapnak a szülők az óvodai felvételtől – beiratkozás pontos idejéről. A beiratkozáskor a gyermekeket ovicsalogató napra készült meghívóval, kis ajándékkal kedveskedve motiváljuk őket és szüleiket.

Családlátogatás: Az óvodába lépés előtt, az óvónő családi környezetben megismerkedjen leendő óvodásokkal. Ezeket az alkalmakat a gyermek alaposabb megismerésére, egyéni tennivalók megbeszélésére használja fel az óvodapedagógus.

Óvodai beszoktatás: A nevelési év megkezdése előtt tájékoztató szülői értekezlet tartása az óvodákban, óvodával kapcsolatos kérdések megválaszolása, általános tudni valók az adott tanítási évről. Megbeszéljük az óvodába lépés ütemezését, valamint a választható jeleket. Lehetővé tesszük az anyás beszoktatást. A beszoktatás alatt a gyermek és anya együtt játszanak, majd folyamatosan a leválás.

Nyílt napok: Lehetőség van az óvodás gyermekek szüleinek, valamint az óvodaválasztás előtt álló családoknak, hogy bepillantást nyerjenek a színes óvodai életbe. Az óvodás gyermekek szülei a nyílt napokon reális képet kaphatnak a korosztály fejlettségi szintjéről, viszonyítási lehetősége van a saját gyermekét illetően.

Családi délután, kreatív délután, tehetséggondozás: Egészséges életmód, hagyományörzés és más témájú családi programok szervezése. A szülők lássanak bele a tehetséggondozás módszereibe is. A pedagógussal folytatott közös munkával segítsék gyermekük fejlődését.

Szülők nevelők bálja: Közös tánc és mulatság. Célja, a kapcsolatok elmélyítése, baráti és bizalmas kapcsolat kialakítása. Jó hangulat teremtése, összetartó pedagógusi és szülői közösség létrehozása. Spontán, szabad beszélgetések.

Ünnepek, rendezvények, jeles napok: Az ünnepek és a jeles napok fontos helyet töltenek be az óvoda életében. A szülőket előre szülői értekezleten és levélben értesítik. Az ünnepélyeken (Karácsony, Anyák napja, Március 15. Tanévzáró, Farsang, Húsvét, Májusfaállítás, Télapó) a szülők aktívan és passzívan is részt vesznek. Jeles napok alkalmával, mint például a születésnap, a gyermek életének egy forduló pontja. Ekkor a szülők süteménnyel, édességgel járulnak hozzá az ünnepléshez. Márton-napi lámpás felvonulás sötétedéskor történik, szülők kíséretében. Óvodákban évente egyszer tartandó „Gyermeknapon” a szülők aktívan részt vesznek, a tevékenységek szervezésében és lebonyolításában.

Szülői értekezlet, fogadó órák: A neveléssel a gyermekek fejlődésével kapcsolatban évente 2-3 alkalommal szülői értekezleteket tartanak. A szülők tájékoztatást kapnak egy-egy időszak nevelő munkájának tartalmáról. Lehetőséget adnak a problémák megbeszélésére. Az értekezleteken közvetlen környezetet célszerű kialakítani, székek elhelyezése frissítő víz, üdítő kínálása. A fogadóórák egyéni személyenkénti módszerekkel történnek. A szülőkkel a pedagógus a saját gyermekére vonatkozóan beszél meg fejlettségét, esetleges problémákat, fejlesztési lehetőségeket.

Kirándulások, séták: Az óvoda és szülő kapcsolatának elmélyítésére jó módszer a közös kirándulások, utazások, és séták szervezése.

Szülői szervezet: A nevelési év első szülői értekezletén a szülők maguk közül kiválasztják, illetve újra választják az szülői munkaközösség tagjait. Munkájával segítik a szülők és az óvoda kapcsolattartását, összefogja és képviseli a szülők közösségét. Éves munkatervet készítenek, az óvoda éves tervéhez igazodva. Az óvoda a szülői munkaközösséggel az együttműködési megállapodást köt és ezzel legitimizálja az óvoda és a szülői munkaközösség tevékenységét.

3. Innovációs lehetőségek

Az óvoda célja és érdeke, hogy a szülőket minél tartalmasabban bevonja az óvodai életbe. Ez hogyan is lehetséges? Hogyan lehet a szülőket ösztönözni a kapcsolattartásra, az aktív részvételre tevékenységeken, rendezvényeken, kirándulásokon, a közös munkára? Szükség van új módszerekre, hogy számukra is meg tudjuk mutatni milyen fontos jelenlétük, aktív részvételük a gyermekük megfelelő fejlődése érdekében.

„A JÓ GYAKORLAT a köznevelés különböző területein alkalmazott, egyéni vagy intézményi szinten megjelenő, szemléletében és gyakorlatában innovatív és/vagy hiánypótló eljárás, módszer, tevékenység, eszközhasználat, pedagógiai vagy szervezetfejlesztési gyakorlat, vagy ezek együttese, amely az intézmény működésében megtapasztalható és feladatainak ellátását pozitívan befolyásolja. Összhangban van az ágazati és intézményi szabályozó dokumentumokkal. Jogtiszta, alkalmazása dokumentált, eredménye és hatása bemért, működése fenntartható. Az adaptáció feltételrendszerének és folyamatának kidolgozásával bevált jó gyakorlattá fejleszthető.”³

Néhány működő jó gyakorlat megnevezése, bemutatása:

1. „Mesefának ezer ága..”

A gyakorlat célja, hogy a gyermekek szeretetteljes, családi légkörben töltsék el minden napjaikat. A mese és a játék átfogja az óvoda létét, a szeretett teljes önfelelt tevékenységek csak a családdal együtt valósulhat meg, így **a szülőkkel közös mesehallgatások, báb előadásokat, dramatizálásokat, dráma játékokat** szerveznek. A szülők és a család felé közvetítik értékeiket, mutatják meg hagyományaikat. (Szolnok Városi Óvodák, Százsorszép Óvoda)

2. „Kalandtúra - Kalandjárat /programsorozat”

³ Forrás: <https://iskolataska.educatio.hu/index.php/jogyakorlatotlet/index>

Környezettudatos szemléletformálás a gyermekek és a családok együttes aktivizálása. A környezetvédelmi szabályok, környezetbarát magatartásforma, megismertetése. Az együttműködési készség és szándék erősítése az óvoda - család, gyermek - óvoda, szülő - gyermek, óvoda – partnerintézmények között. A "jó gyakorlat" a közös óvodai programok szervezése során realizálódik, melyben a gyermek egyénileg - a család támogatásával - tevékenyen vesz részt. Képességeinek megfelelően ismereteit, készségeit, attitűdjét a folyamatokban öntevékenyen alkalmazza. (Szolnok Városi Óvodák, Hátszínvirág óvoda)

3. „A tanulás ne lecke legyen a gyermeknek, hanem szívdobogató élmény!” (József Attila) A motiváció, mint belső készítés a projektrendszerű tanulás-szervezésben

A Jó gyakorlatban kiemelt elem, a-motiváció/belső készítés- mely az érdeklődés időtartamát hivatott kitolni, ezzel lehetőséget biztosítva a játékos formában történő ismeretszerzésre, bővítésre. A gyakorlat projekt módszer keretein belül valósul meg. Kiváló lehetőség a szülők bevonására, a családdal való közös munkára, élményszerzésre. Fontos az új, korszerűbb formában megvalósuló tanulási tevékenységek, mert a gyermekek számára pozitív élményt jelent. (Szolnok Városi Óvodák Kolozsvári úti Óvoda)

4. „Óvoda – család újszerű gyakorlata: bevontság, együttműködés”

Cél az újszerű, közvetlen és őszinte kapcsolatrendszer kialakítása az óvodapedagógusok és a szülők között. Az óvodai nevelés nem lehet eredményes a családi nevelés nélkül. A napi eseményekben aktívan részt vesznek, a gyűjtő munkától az egyéni nevelési problémák megoldásig. Fontos a nyitottság, empátia és a kölcsönös partnerség. A szülők interaktív résztvevői legyenek az óvodának. (Szolnoki Városi Óvodák, Százszorszép Óvoda)

5. „Ovicsalogató”:

Jövendőbeli gyermekek és szülők meghívása egy óvodai programra, ahol kötetlenül ismerkedhetnek meg az óvodával, az óvó nénikkel és a többi gyermekkel. Kreatív tevékenységekkel, dús élményekkel motiválják a piciket. (Darányi Óvoda)

6. „Akinek ma kedve nincs”

Jeles napokhoz kapcsolódó programok (pl.: Lámpás felvonulás) szervezése, szülők bevonásával, szervezésben és lebonyolításban is segítséget nyújtanak. (Darányi Óvoda 2008)

4. A szülői ház és az óvoda kapcsolattartása a hátrányos helyzetű óvodákban

A más szociokulturális körülmények közül érkező gyermekek eltérő szülői háttérrel rendelkeznek. Problémát jelent a szülők érdektelensége, cél a szülők érdektelenségének leküzdése, rendezvényeken, ünnepélyeken, jeles napokon, kirándulásokon, nyílt napokon való aktív részvételüknek az elérése.

A probléma leküzdéséhez elengedhetetlen a pedagógus szakszerű felkészültsége, türelme, kreativitása és empátiája. Fontos, hogy az óvoda helyet és időt biztosítson a szülőknek és gyermekeknek a tartalmas együttlétre. Oldott légkör megteremtése nyílt napokon, fogadó órákon, szülői értekezleteken. A szülőkkel tudatni kell, hogy az óvoda megfelelő nevelői hatásának megvalósulásához és a gyermekek fejlődéséhez szükség van jelenlétükre, segítségükre, együttműködő magatartásukra. Fontos a kölcsönös bizalom kiépítése.

Kiemelném a Hódmezővásárhelyi Janikovszky Éva Óvoda Észak utcai telephelyén működő óvoda jó gyakorlatát: *„konkrét, kézzelfogható segítséget igyekszik adni a családoknak, elsősorban az anyáknak a nevelési helyzetek megoldásában, szokásrendszerek kialakításában. A program a gyerekekre és családjaikra irányul, a gyerekek fejlesztése a szülők bevonásával játékosan történik, s hatékonyan egészíti ki, pótolja a családi szocializáció elégtelenségeit, hiányosságait. A heti rendszerességgel, bemutatóval egybekötött **szülői konzultáció** lehetősége hiánypótló kezdeményezés az óvodában. Fejlesztő jellege, komplexitása megkérdőjelezhetetlen. Több területre fejt ki hatását, ami a továbbfejleszetheőség alapját is adja: egy komplex fejlődésvizsgáló képességrendszer lehet ráépíteni a szülői jó gyakorlatra a tudatos szakmai munka jegyében. Kiemeljük továbbá a mappa portfóliórendszer gyűjtőmappa elemének használatát, és egyben javasoljuk továbbfejleszteni gondolkodásukat a teljes gyermeki portfólió rendszerének kidolgozása irányába.”*

A szülőkkel való kapcsolattartás nem lehetetlen legyen szó akár milyen helyzetű óvodáról. Gondos odafigyeléssel, folyamatos munkával, továbbképzésekkel és innovatív gondolkodás móddal sikerülhet eljutni a szülők höz és együttműködő kapcsolatot kialakítani. A jó gyakorlat alkalmazásával folyamatosan fenntartható a jó kapcsolat. A jó gyakorlat legyen adaptálható, alkalmas legyen intézményfejlesztésre, pedagógus-továbbképzések szervezésére, innovatív programkidolgozásra, hátrányos helyzetű tanulók esélyteremtésére, tehetséggondozással kapcsolatos program kidolgozására.

Felhasznált irodalom

Könyvek:

Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja, SEMIC Kiadó, Bp., 1996

Internetes oldalak:

<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200020.emm>

<http://ovonok.hu/2014/09/az-eselyteremtesrol-es-hatranymkompenzaciorol-az-ovodai-nevelesben-1-resz/>

<https://iskolataska.educatio.hu/index.php/jogyakorlatotlet/index>

<http://ovonok.hu/2014/09/az-eselyteremtesrol-es-hatranymkompenzaciorol-az-ovodai-nevelesben-1-resz/>

<http://mek.oszk.hu/11300/11368/11368.pdf>

<http://docplayer.hu/43757995-Egyeb-jo-gyakorlat-megnevezese-ovoda-csalad-ujszeru-gyakorlata-bevontsag-egyuttmukodes.html>